trahatur, inquantum quod patella, ut separetur a
plano debet aer succedere loco ab
illo relicto: sed aer non potest occupare
instanti locum desertum, ergo necesse est in-
quiet patella in superficie sphaerica: si-
quidem motus non datur in instanti. ergo.

Si quaeras
a quo causetur
motus ille restitutionis patellae postquam quie-
vit. Respondeo causari a gravitate in ipsa patella
concentrata, quae in pluribus instantibus ne-
quiret recedere similiter a plano, illa-
tum recedere per breve intervallo gra-
vitas, ideo eorum [illegible] contrarias sequentur.

Dico 3°.

Si patella superficie sphaerica in plana co-
ris superficie plano, ita ut in eodem puncto
tangat, in quiescit [illegible] fundatore [illegible].
[illegible] ita quod sit patella tan-
gens planum in loco desit, ideo
quiescit, quia aer non potest succedere loco
dimisso in instanti; sed si tangat planum
in [illegible] ut supponimus, potest aer
in instanti succedere. ergo.

Sectio 2.a

de [illegible],

Sectio 2da.
De Motu, et Motore.
Subsectio 1a.
An Mobile instanti moveri possit.

Assero 1o. Mobile non pot moveri instantaneè. Probatur ex Physicorum text 2. et 3 [illegible] coer. suadet: nam cum [illegible] suam Limitationem non pot naturaliter esse in pluribus locis adequatis. Sed ut moveatur localiter in instanti deberet esse in pluribus locis et adquirere plures ubicationes: ergo non pot moveri naturaliter in instanti. quia ut moveatur debet adquirere unam novam ubicationem, et amittere aliam, quod non fit in instanti.

2o. Quod terminus in instanti datur in instanti: Sed oculus videt in instanti corpus loco moveri: ergo mobile movetur in instanti. Confirmatur, quia corpus continuo se movens in quo instanti magis accedit ad terminum, quod non

nova sit, nil movendo: ergo motus dari
instanti. Sed r̄ negando min, quando enim dicitur
dispositionem fieri in instanti, hoc intelligitur pe
ipsius dispositionis, cuius repugnat fieri
instanti: sed tn̄ nō repugnare, hoc e
aliunde repugnare ex pte obiecti, qd si
è socium nō pt videri in instanti.

41.

Ad pro-
emd, dico

mole in qot instanti motus accedere ad terminum.
Sed in illo nō dari motum, 2 sol determina-
tantum eē, qd qd nō è motus, sed ps
motus in illo nō ponens 2 alio mota-
to eē anti. Ad 2um motum, qd vnū
instans nō è tus, sed ps tēporis pponens
in spum tus 2 alia pte anti.

42.

Dices 2o.

Sed dt ssug,
qt de successione, aut tota qt brevi
ob dotem volicitatis, pari velocita-
te transire spatium longum, et
brevius: ergo hoc valet in illo traijcere
in instanti, ergo inde dari motus in instanti.
Sed r. Dari instantum eē nō de velo-
citate physica, sed moralis: hoc è, tota
ex maiori tanta velocitate transire-
re spatium longius, ut aceptus in illo
traijciendo nō 2sideratur situs spatij bre-

uioris.

brevioris.

43 Dices 3.o Semel An-
geli moventur in instanti, ne-
cessum debent extrahendum ad quod retinendum, ne de-
deficiat, ut unam sui succedat superstatio-
nem: quia finiti possunt naturaliter habere plu-
res ubicationes, inquam, sed necesse, quod
novam acquirant priorem amit-
tant: ac si dicerent successive moventur, quod non
fit in instanti. Et licet non habeant [illegible] re-
tardantia ad limitationem, qua videlicet
sint ita ponuntur in hoc spatio, et eodem
alio amisso proprio loco. Quod adstrictiori di-
cendum de aliis etc. propter eandem
rationem.

45. Quid? Lux in instanti diffun-
ditur, secundum spatium,
quod etiam Angeli. Nego consequentiam, disparitas ratio est, quia
Lux non transit de loco ad locum, sed
Lux, quae est in hac parte spatii A, producit a-
liam lucem in parte spatii B, et rursus
haec aliam, et haec aliam, quae produ-
cuntur solis propagatione non motu fieri
in instanti. Angelus vero se de loco ad locum
non diffundit, transit in eundem sed transi-
tum de spatio in spatium successive acqui-
rendo novam ubicationem, et amittendo
aliam; et locum sive mole moveatur

tur

in pleno sibi vacuo.

45. Assero 2º. Abso-
lute Dimittis mo-
veri pt in infi. Ita sentit P. Aur.
in Physica disp. 20 Sect. 20 subsectio
70. P. Arr. disp. 12. sect. 9. Exceptio
adv. 2i Dignatr ad motum. 27 non est de
illius essentia, vt de essentia quantitatis
est extensio in adversum, sed capacitatis
quo motus augeri pt dari sine sbo coe
audi. Pr. arg. 9. Sucio auxij informi
moi. Locativoe Limitioj erat, quamvis
qit habet bere plures obiectiones, nq
dee in Locis adquirit, ideo navio agi-
tissimam deportem amissa adid-
sit socioe: sed pt dari moti oeju bi-
coej in eod infi, quas habet debet a-
quere Sospite, et hincuia ad ecclesia:
ergo motus Dimittis pt dari in infi.

46. Dicesso 3º. Abso-
luj Locatiue
essabet Sospituj. ergo non Dimittis pt da-
ri in infi. Pr. moviitoe essabet Sospi-
tum, sed angelus habet hocce, motus
ex nad Soed possat obiectionem Sospitat
organum post aliarum, ad Dimittis pt
adquirere oej situ in infi; ergo
dabitur motu in infi; nam, q dedit

spio.

Successio in infinitum. Sed quia infiniti sunt illa da-
ri motus, qui sequantur in illum existebat.

47 Dices 2o. Illa
se habet motus

esse ad finem, atque motus ad instans, sed
motorum esse non potest dari in infinitum: ergo
neque motus in tempore. Pro his quod ante
illa se habet motus esse ad finem,
atque motus ad instans, sic motus se ha-
bet alter socius quod, sed non potest alter
socius neque moveri. Ideo sicut
motorum esse non potest dari nisi infiniti
illa motus ex alter socius non potest da-
ri nisi in tempore. Unde non dicimus motus
alter socium dari posse in infinitum, sed
quando non est alter socius.

48. Dices 3o.
quicunque Di-
vinitas potest dari in infinitum ergo et motus. Hic
in quo loquimur dispositus est, nam quies
est secundum convergentia in perfecte agitationem
omnium ac proinde requirit potentiam infinitam,
... quando non videtur perfecte agitari
a toto infinito corpore, ideoque non fit
in tempore finito: hoc non videtur fieri
in motu, qui sola ignorantia ... velo-
citatis, quae Divinitas requirit potentiam
infinitam:

49 Ergo esset indi-
visibile separatum posset
se moveri sine sensibili temporis re-
lapsu, quia in illa non repugnat omnino indi-
visibile transire de loco ad locum.
ergo. Declaratur, quia de ratione motus loca-
lis est ad modum mobilis in termino a quo in
termino ad quem; sed hoc in divisibile se remo-
veri: ergo.

50 In opinione Arist. componen-
tis continuum ex partibus, aut
ipsemet Arist. 6 Physicorum tex. 86
indivisibile non posse se moveri per se:
nam corpus quod indivisibile est se conti-
nuatur moveri non posset sine partibus planum
comparare ex solis indivisibilibus. Quod indivisibile
motum per se agere non potest nisi
planum indivisibile quod de ipsum ter-
ritur.

Sectio 2da
Utrum quod movetur ab alio moveatur.

55 Prima re-
solutio sit.
Quod possit se movere habendo
se

se in ordine ipsius motus. Probatur facile, quia se-
cundum se ad seipsum non datur relatio, ergo
nec motus. 2do respondetur sic, sed bene
potest se movere producendo active suam
aliquam distantiam in seipso. Sed contra, quia
nulla res producit in se suas formas, ergo
non potest seipsum movere ad producendas
in se suas distantias.

§ 2. Et 3tio emanationes [?]
paruum tribui-
tur extrinseco generante, et hoc solum denota-
tur, quod generans ut ignis producens aliud
resistentem illi dat extensionem, et ex se
naturam, ut ignis de novo producens in
se producat calorem, qui in me producitur
ad quadrandum [?]; et ut ab extrinseco generante,
sicut in aqua calida, ergo amota causa
a qua fuit producta [?] in seipsam re-
ducitur ad pristinum frigus.

§ 3. Dico 1o
Illud quod
movetur ad aliquid est in potentia ad illud, sed
quod est in potentia ad aliquid, habet illius ca-
rentiam; ergo quod potest se movere ad suam
distantiam in se producendam, aliter ha-
beret suam negationem, et suam negationem
[illegible] unum, quod unum est non [?] passiva
[illegible] et in eodem instanti, ergo habet ipsa
fra:

fraind; q̄o ēē ipsād, seu ēē proaind ad
fraind n̄ dicit illius carentiam, sed so-
lam virtutem ad i dendam, & reci-
piendam ipsam fraind.
Sq 4

Dices 2° D. Thomam.

Qē q̄d movetur p accens n̄ movetur a
se: ergo debet moveri ab alio. Resp. neg. q̄o
ans., q̄ q̄d p accens movetur ab aliq.
motus, 2 odii, et tum de se movetur
ad illos, a Deo n̄ movere, et libere, q̄d
nemo dicet, et hac de causa negavimus
Thesis suam potentiam motionem.
99

Dices 3° A-
rist. 7° Physico-
rum ep. 1° ait, quidquid movetur ab a lio
ne Deo ē ut moveatur: ergo sentit
Arist. omne illud quod movetur, move-
ri ab aliquo. Resp. X. Ph° so 3. sequi
dandum esse aliquem primum moo-
rem, qui ad ocij motus occurrat co-
bus motoribus partibus, hoc prod-
libus: sicut dat primam causam, quae co-
bus causis pradibus simul occurrat.
Licet igitur.

Sectio 3a

Sectio 3a
De cæli, et quid sit ejus motore.

§ 6. Dico 1o. Datur primus motor. Ita docuit Arist. loco sup. aligato; quia omne quod videmus moveri movetur ab alio vel ab illo concurrente: quo dato, venimus ad primum motorem, qui non videtur, quod currens sub nobis sensibus, quae videmus moveri: alioquin daretur processus in infinitum in motoribus. Sicut daretur in causis, si non admitteretur una causa, quae a nemine procedit.

§ 7. Unde quinque perfectiones assignavit Arist. 1a quod sit primo immobilis. 2a quod sit separatus. 3a quod sit incorporeus. 4a quod sit unus. 5a quod sit infinitus. quorum plena tractatio spectat ad Metaph. illis tamen breviter attingimus, sive pertinent stando lumine naturali, et partis stilia.

§ 8. Propositio 1o quod stando in lumine naturali primum motorem dere

dere, esse immotum: ab alio moveretur, vel sic decurrente; Si primus motor moveretur, ab alio moveretur, ac proinde non esset primus, quod implicat: ergo primus motor debet omnino immobilis [illegible] fides. Nemo dat quod non habet: ergo si primus motor non habet motum, non sit illum dare aliis. Sic neminem dari quod non habet neque formaliter neque eminenter, tamen non motorem habere motum eminenter, quamvis per decurrere [illegible] se moventibus.

99. Probo primum motorem, debere esse perpetuum, quod ostenditur: diximus debet esse immobilis seu immutabilis; sed perpetuitas seu aeternitas sequitur immutabilitate: ergo primus motor debet esse perpetuus. Neque dicas 1o. primus motor cognoscitur ex motu; sed motus aliquando incepit, neque [illegible]: ergo neque primus motor; ac proinde non esse perpetuus. Sic primum motorem cognoscimus ex motu, ejus tamen perpetuitatem cognoscimus, hoc est ex immutabilitate.

100. Neque dicas 2o. Perpetuum id est aeternum, sed aeternitas est quid sacrum juxta [illegible] Libro 30 de [illegible],

161.

ibi: nunc fluens factum: hoc tamen
facit aeternaliter: ideo est factum non
est perfectum: quod dicitur esse aeternalem
dicta Boetio quod factum non in esse
in appositione, quam vocat immobilis, quia
positio est quod factum, non vero ipsa
aeternitas.

6 1. Quod primum mo-
torem debere esse incor-
poreum, quia primo motori vel potentiae infinitae
competit ratio tenendi perfectissima, sed
praeterea est ratio spiritus, quam corporis: quod
si eius motus debet esse continuus, et in corpo-
reus. Sequitur est motorem non posse mo-
veri nisi a quantitativum sive quan-
titativum, quia duplex est contactus unus quan-
titatis, et virtutis alter: primum motum eius
non tangitur nisi ab alio corpore: ad motum est
tangi, sed ab ipsa, et sic tangitur
a primo motore.

6 2. Quod unum motorem
debere esse unum, quia
in potestate est unum motum continuum, et
singula regulatum convenire a pluri-
bus motoribus, nam sicut moventium
nullus eorum est eius motor, et si aliquis
ut movens motus non est continuus, et regu-
laris, ergo motum universi esse conti-
nuum.

continuum, et regularem.

§ 3. Probandum primum motorem debere esse virtutis infinitae, quia ut ait Arist. 8 Phys. text. 78, et 80 nulla potentia finita potest movere tempore infinito: sed motus primi motoris est de se perpetuus: hoc est nunquam defectivus futurus: ergo primus motor debet habere virtutem infinitam.

§ 4. Dices 1o. primus motor non habet movere per tempus infinitum: ergo non habet virtutem infinitam. Respondeo negando consequentiam, quia motus [illegible] includat ex parte prius, et posterius in infinitum ad durandum in infinitum: ac proinde licet primus motor nequeat illum habere in infinitum, non colligitur ideo non habeat virtutem infinitam, siquidem [illegible] nulla datur virtus.

§ 5. Dices 2o. Primus motor habet virtutem infinitam ad agendum ei debet correspondere virtus passiva infinita, sed haec est impossibilis: ergo potentia activa infinita in primo motore. Respondeo negando consequentiam, quia virtus activa infinita non est ad producendum infinitum actu, si hoc forte implicat, ut

tenent,

tenent quam plurimi, sed ideo est infinita
quia nunquam de se est defectura.

66. Dices 3o. Infinitudo est competere sit creaturae, ut quantitati: ergo ut est propria solius primi motoris. Resp. infinitudinem, prout recurrit Deo, quod caret termino, non competere creaturae, quia juxta aliquos potest dari de potentia Dei quantitas infinita extensiva; infinitudo vero prout recurrit causa totius sui effectus, dicitur in causa totius sui effectus esse propria solius primi mobilis.

Disputatio 2a

De loco, vacuo, et tempore.

Sectio 1a

De loco et spatio imaginario.

Subsectio 1a

Quid sit Locus?

1. Nota: agimus hic de loco intrinseco, nempe ubi, de extrinseco ex prof.

x profecto in Athenaeo; sed agimus de
Loco externo; cujus examinatio ex toto
genio pertinet ad physicum. Hic igitur
externus sic definitur ab Arist. 4 phi-
sicorum tex. 24. Primus locus immo-
bilis corporis continentis locatum. Sed
in explananda hujusmodi definitione ma-
gne decodam A. 4.

2. Circa definitionem
illud objicitur
quod moles quae mutare locum, quin mutet
terminum, nempe superficiem corporis
ambientis integram continenti, ut patet
in vino ... videre, quod simul erit
ab hoc in illum locum. non est dubium
mutare locum, et tamen non mutat superfi-
ciem ambientis integram contine-
tur.

3. Difficile illud objici-
tur, quod quae mutari su-
perficies ambiens, quin varietur lo-
cus ut patet in turri, quae afflante
vento mutat superficiem illam
aeris ambientis; et tamen non mutat
locum. Patet etiam in scimba, quae in
fluvio ad crescentem alligata mu-
tat superficiem aquae defluentis;
et tamen non mutat locum.

gò

quoniam apparet quomodo superficies am-
bientis locatum sit immobilis.

4 Stabilitis distin-
ctionibus se expedi-
ant AA. in varias abiere sententias. Ter-
tia quas medius est S. Thom. q. a. no. 8 as-
serit locum extrinsecum desumi ex
superficie ambiente immobili, hoc
est tota, secundum totum, et totam distantiam a punctis
fixis, quae illa sint, sive cen-
trum, vel de polis, sive quae
alia dummodo sint fixa, esset tota
accipiantur.

5 Itaque locus est super-
ficies ambientis im-
mobilis continens locatum, cum ma-
teria et praecise, quod haec superficies
sit hujus aut illius corporis, a-
eris, ignis, aquae, terrae, etc. et
semper mobilibus esse oportet. hoc
est, secundum totum, et totam distantiam respective
ad aliqua puncta fixa. quibus et
materiam et praecise se habet, quod
sint haec, et illa centrum univer-
si, aut mundi poli dummodo sint
fixa, et apta ad totum, et totam
distantiam mensurandam.

6.

98

6. Ad distantes

Sed potius non 2o.

Et 3o occurro ad 2am ventum deportatum in vorragine ad alium locum mutasse locum, quia mutavit superficiem ambientem immobilem, hoc est, constitutam sub tali distantia a punctis fixis. Et si ventum non mutavit superficiem ultimi ambientis, at hoc mutavit locum, quia illa superficies quae adiacens erat superficiei ultimi. Et sic quae erat superficies corporis quamvis distabat ita et ita a punctis fixis, quia superficies illa sumpta non mutata cum vino, sed est portatum ad aliam, penitus amisit unum locum extrinsecum, et acquisivit alium.

7. Ad 2am occurro concedendo, quod turris astante vento mutat suam superficiem aeris; sicut symbala de tecta in fluvio mutat superficiem aquae; sed neutra mutat locum, quia non mutat superficiem corporis ambientis immobilem, hoc est, constitutam sub tali distantia a punctis fixis, cui superficiei ita sumptae accenset(?) succedit, quod sit huius aut illius aquae, etc.

Et